

**TILPASSET
IDRÆT OG BEVÆGELSE
I SKOLEN**

REFLEKSIONS – OG OMSÆTNINGSOPGAVE
WWW.TIBIS.DK

Opgavens formål

Opgavens formål er at give idrætslærerne mulighed for at planlægge et særligt tilrettelagt prøveforløb koblet til TIBIS' kernebegreber (inklusion, deltagelse og aktivitetsudvikling), typer af handicap, didaktiske redskaber, ministerielle dokumenter (læseplan, prøvevejledning, undervisningsvejledning) og materialer, der hver for sig og tilsammen forholder sig til og udvikler forløbet frem mod prøven i idræt – i et forsøg på at kvalificere selve prøveafviklingen og evaluering efter endt prøve.

Opgaven handler om at planlægge et kommende prøveforløb indeholdende et øget fokus mod både elevens og gruppens læringsforudsætninger.

Opgavens opbygning

Opgaven er bygget op i to overordnede dele.

Del 1 har fokus på at præsentere forskellige cases, der både tager afsæt i cases, der forener den daglige idrætsundervisning og forarbejdet til prøven.

Del 2 har fokus på, at idrætslærerne kombinerer det at tilrettelægge et prøveforløb med refleksioner over, hvilke teoretiske og didaktiske elementer det tilrettede prøveforløb kunne indeholde med afsæt i egne erfaringer fra idrætsundervisningen og prøvesituationer.

Det centrale i begge dele af opgaven er jeres refleksioner i forhold til elevens og gruppens læringsforudsætninger i arbejdet frem mod prøven, hvor fokus er på form, indhold og tilpasning med afsæt i de fagligt funderede kernebegreber, typer af handicaps og vejledninger fra www.tibis.dk.

Opgaven

Opgaven består i at planlægge et særlig tilrettelagt prøveforløb med et øget fokus mod både elevens- og gruppens læringsforudsætninger.

Opgavens del 1

I opgavens **del 1** præsenteres forskellige cases, som beskriver, hvordan valg fra den daglige idrætsundervisning kan bruges i forarbejdet til prøven og under selve prøveafviklingen.

I forbindelse med at læse de forskellige cases kan idrætslærerne kort beskrive deres cases – i forhold til overskrifterne i hver enkelt case.

1. Læs hver enkelt case og noter steder i casen, som du blev særlig optaget af i forhold til at arbejde med særligt tilrettelagt prøveforløb?
2. Sammenhold casen med jeres idrætsundervisning og prøveforløb – lav en case beskrivelse (evt. i pkt. form) der beskriver dine overvejelser i forhold til gruppedannelse, temabaseret undervisning og vejledning af elever.
3. Analyser de to cases (evt. plus jeres egne case beskrivelser) med afsæt i henholdsvis kernebegreber som; inklusion, deltagelse og aktivitets-hjulet+ og de specifikke ministerielle vejledninger i forhold til idrætsundervisning og prøven i idræt.

Casebeskrivelser ift. særligt tilrettelagt prøveforløb

Case beskrivelserne herunder er forsimplede og kortfattede, men kan forhåbentlig fungere som inspiration og afsæt for jeres forarbejde med særligt tilrettelagte prøveforløb.

De to første cases er med særligt fokus på; at prøven afspejler det indhold, som eleverne har mødt i den daglige idrætsundervisning og de kompetencer, som de har tilegnet sig.

Case: Gruppedannelse

– en vigtig del af idrætsundervisning og forarbejdet i forhold til prøven

Idrætslærerne på Grønnebæk Skole har besluttet, at eleverne i 8. og halvdelen af 9. klasse skal opøve deres kompetencer i at aktivitetsudvikle i forhold til at være i forskellige gruppekonstellationer. Ønsket fra idrætslærerne er at give eleverne et mere nuanceret billede af, hvad "der definerer en god gruppe i idræt og til en evt. idrætsprøve". Derfor har idrætslærerne valgt at lave elevgrupper ud fra parameter som; kønsintegration og diversitet i ressourcer (fysiske kompetencer herunder evt. funktionsnedsættelse, psykiske kompetencer, idrætsfaglig viden, samarbejdsevne).

I den daglige idrætsundervisning har det helt konkret betydet, at eleverne ved opstart af nye undervisningsforløb opdeles i grupper, som de skal forblive i (og forpligtiger sig på at aktivitetsudvikle med) gennem et helt undervisningsforløb. Som en del af afrundingen i undervisningsforløbet, har eleverne skullet skrive logbog med fokus på, hvilke elementer der har fungeret godt i gruppearbejdet, hvilke elementer har fungeret mindre godt, og hvad der har været mest udfordrende.

Ved udgangen af januar i 9. klasse har eleverne i klassen nået at være og gjort sig erfaringer med at aktivitetsudvikle fra ca. 6 – 7 forskellige gruppekonstellationer.

I starten af februar tager idrætslærerne ansvar for at igangsætte gruppedannelsesprocessen frem mod den eventuelle prøve i idræt. Idrætslærerne beder eleverne finde deres logbøger frem i forhold til det "at være i og bidrage til det gode gruppearbejde" fra de gruppekonstellationer, som eleverne har været i, i 8. og 9. klasse. Elevernes logbøger og idrætslærernes observationer fra den daglige idrætsundervisning danner grundlag for gruppedannelsen af 2 – 5 elever i forhold til den eventuelle prøve.

Case: Temabaseret idrætsundervisning – en mulig håndsrækning til ALLE elever

Skærum Skole er en specialskole for børn med fysiske og psykiske handicap.

Idrætslærerne på skolen har besluttet, at eleverne fra 1. – 9. klasse skal møde minimum tre udvalgte temaer fire gange i deres skoleforløb:

Idræt og identitet (1. klasse, 5. klasse, 7. klasse og 9. klasse): *hvor undervisningen arbejder med elevernes forståelse (både gennem krop og hoved) af forskellighed (mental og krop), grænser og kropssyn.*

Idræt og fællesskab (2. klasse, 4. klasse, 6. klasse og 8. klasse): *hvor undervisningen arbejder med elevernes forståelse (både gennem krop og hoved) af ansvar, samarbejde, individ vs. fællesskab og samfundets rolle i forhold til fællesskabende idrætter.*

Idræt og kultur (1. klasse, 3. klasse, 7. klasse og 9. klasse): *hvor undervisningen arbejder med elevernes forståelse (både gennem krop og hoved) af normer, værdier, idrætsbegivenheder (nationalt og globalt) og normalitet vs. alternativitet.*

Idrætslærerne oplever, at deres valg og måde at organisere den temabaserede del giver eleverne på Skærum Skole flere erfaringer med at arbejde med et tema. Alle idrætslærere har øget fokus på at formidle en undervisning, hvor temaet gøres til en aktiv del af idrætsundervisningen både i forhold til at kunne eksemplificere et tema med kroppen og i den mere dialog- og reflekterende del af idrætsundervisningen jf. prøvebekendtgørelsen.

Opgavens del 2

Del 2 har fokus på planlægning og gennemførelse af et særligt tilrettelagt prøveforløb med teoretiske og didaktiske refleksioner. I delopgaven skal idrætslæreren udforme et udkast til et særligt tilrettelagt prøveforløb med afsæt i egne erfaringer fra forarbejdet i idrætsundervisningen frem mod prøven samt komme med bud på selve prøvesituationer.

Den næste case har fokus på lærerrollen i forbindelse med vejledning af elever og elevgrupper frem mod prøveafviklingen.

På Bruneborgskolen er 9. b. udtrukket til prøven i idræt. Eleverne har i samarbejde med deres idrætslærer dannet grupper til prøven i februar måned. Eleverne har dermed fået mulighed for at arbejde sammen i deres prøvegruppe gennem det sidste undervisningsforløb fra februar til april.

I klassen har der været forskellige hensyn, som skulle tilgodeses i gruppedannelsen. I én af firemandsgrupperne har en elev et bevægelseshandicap. Derudover er der i klassen også en elev med autisme, som ikke profiterer af at være i en gruppe, og derfor har skolelederen besluttet, at prøven tilrettelægges som en individuel prøve (OBS! En individuel prøve tildeles samme tid som en gruppe på 2 elever).

Siden gruppedannelsen i februar har idrætslæreren brugt tid i hver idrætsundervisning på at vejlede elevgrupperne i forhold til at få etableret gode arbejdsrutiner sammen, fordi idrætslæreren godt ved, at idrætsprøven kræver, at eleverne er gode til at lytte til hinanden, tænke højt og tage beslutninger sammen i forhold til at få skabt et fælles produkt. Eleven, der skal til individuel prøve, vejledes af idrætslæreren til, at eleven bruger tid på at orientere sig i klassen selvproducerede idrætsplatform. Her kan eleven finde alle undervisningsforløb, små videoer af øvelser/aktiviteter indenfor indholdsområderne, faglige tekster og artikler.

Idrætslæreren, i denne case, har tidligere haft elever med både fysiske og psykiske handicap til prøve og har i den forbindelse lavet en huskeliste til sig selv i forhold til fremtidige vejledningssituationer:

1: Brug Viden om de forskellige handicap (www.tibis.dk/handicap) - særligt dokumenter omkring aktivitetstilpasninger. Involvér eleven/elevgruppen i disse dokumenter, så de som gruppe gøres bevidste om, hvilke hensyn de med fordel kan tage i forhold til at få gruppen til at fungere i alle prøvens facetter.

2: Husk at minimum én af vejledningerne af eleven/elevgrupperne foregår i hallen/gymnastiksalen, hvor eleven/elevgruppen fremviser udvalgte dele af praksisprogrammet. For det første handler det om at undgå kun stille-siddende vejledninger, og at elever gemmer sig bagved deres computere. Dernæst giver det eleverne er mere realistisk billede af prøvesituationen.

Det er også i disse vejledningssituationer, at man som idrætslærer sammen med eleverne bliver opmærksom på, hvordan elever der måtte have brug for særlige hjælpemidler eller andre foranstaltninger (oplæsning, powerpoint, ordkort, praktisk hjælp evt. i form af fysioterapeut, forlænget arm etc.) jf. "Prøver på særlige vilkår og fritagelser" kan inddrages på en hensigtsmæssig måde i forhold til eleven/elevgruppen.

3: Husk at få eleven/elevgrupperne til at gøre brug af den selvproducerede idrætsplatform, hvor det som de har lært af øvelser/aktiviteter/spil, faglige refleksioner i forhold til modeller/duge/plakater og artikler fra idrætsundervisningen ligger samlet.

4: Husk at være tydelig i forhold til, hvilke leverancer eleven/elevgruppen er forpligtet på i arbejdet frem mod prøven:

- udvikling af et praksisprogram med fokus på lige fordeling af tid mellem de to lodtrukne indholdsområder, kobling fra øvelser til tema, at kunne begrunde valg af øvelser i praksisprogram
- valg af tema (evt. selvdefineret tema i samråd med idrætslæreren) – sørg gerne for at temaer kan bruges bredt sådan at alle elever kan byde ind både til den praktiske og mundtlige del af prøven
- udarbejdelse af en disposition i 2 eksemplarer, få den godkendt og underskrevet af både elever og lærer

5: Husk, at tidsplanen for prøveafholdelsen skal ske under hensyntagen til de eventuelle elever, der har søgt om prøve på særlige vilkår evt. i form af tildeling af ekstra tid.

6: Husk, at faciliteter og andre praktiske forhold til både prøvens praktiske og mundtlige del tager hensyn til elever på særlige vilkår.

7: Husk forud for prøveafviklingen at kontakte censor i forhold til at få en dialog om de elever, der er til prøve på særlige vilkår. Her kan evt. henvise til www.tibis.dk i forhold til at skabe et fælles afsæt/udgangspunkt.

I den næste case beskrives et glimt fra en prøvesituation i et elevperspektiv. Elevgruppen er i gang med at fremvise det ene lodtrukne indholdsområde "kropsbasis" med fokus på temaet "Idræt og kultur".

Gruppen består af fire drenge, som fungerer godt sammen socialt, da de har de samme interesser. En af drengene i gruppen, Mads sidder i el-kørestol og det betyder, at de i gruppen er meget forskellige i forhold til det fysiske.

Til prøven deltager en fysioterapeut, som hjælper Mads med diverse hjælpemidler til øvelserne samt forflytninger. Drengene skal vise en balanceøvelse. De har valgt at udføre balancen, så den udfordrer dem alle mest muligt. Tre fra gruppen står på en bom, mens de løfter det ene ben op i vandret stilling. De er meget koncentrerede. Mads sidder på en skumplint. Hans el-kørestol og det korset han normalt har på for at rette ryggen ud, står ved siden af el-kørestolen. Mads sidder på plinten. Han er ret i ryggen, hvilket i det daglige kræver, at han har korset på. Hans fysioterapeut sidder bag ham, og støtter ham med en finger på ryggen. Mads ser anstrengt ud, smiler og har svedperler på panden. Alle svajer let i deres balancestilling.

En elev tæller ned – 3 – 2 – 1 og alle slapper af. Alle i gruppen ånder lettet op. De har ydet deres bedste og klar til at gå videre i deres praksisprogram. Fysioterapeuten løfter Mads tilbage i sin el-kørestol (inspireret af Alle til idræt, s. 167).

Planlægningsfasen

1. Læs de to cases af særlige tilrettelagte prøveforløb – markér de steder i teksten, som du tænker, at du/I kan bruge i jeres planlægningscase.
2. Udarbejd en realistisk planlægningscase i forhold til hvordan jeres forarbejde frem mod prøven synliggøres både over for jeres idrætsskolleger og eleverne. Overskriften for planlægningscasen er: "Vejledning af grupper frem mod prøven" (OBS! Hvis du/I sidder med gode erfaringer fra enten at have haft elever med særlige tilrettelagte forløb til prøve eller været censor til sådanne prøveforløb – er det vigtigt, at I deler disse erfaringer og inddrager den praksisviden i planlægningscasen)
3. Reflektér over hvilke ligheder og forskelle I kan påpege mellem jeres case og casen fra opgave 2 omkring "Vejledning af grupper frem mod prøven".

GOD FORNØJELSE MED OPGAVEN